

Izjava vank dan sjetraj, tudi ob pedeljah in pracoitkih. — Uredništvo: ulica sv. Franška Aškega 20, I. nadst. — Dopolni se pošiljajo uredništva. — Nepriljubljena pisma se ne jemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stijan Oodina. — Lesilnik koncesij lista „Edinost“. — Tisk: Uredništvo „Edinost“. — Telefon uredništva in uprave št. 11-37. — Vrednina znaha: za celo leto 60 K, pol leta 30 K, tri meseca 15 K — za nedeljsko izdajo za celo leto 12 K, pol leta 6 K.

EDINOST

Posamezna številka za Trst in okolico 20 vto., zunan 20 vto. Oglasi trgovci in obrtniki za po 10 vto.; obrtnice, zdravje, postarstvo, vabila, oglasi donatorskih zvezdov po 30 vto.; oglasi v letnih lista do 5 vto 30 K, vsaka nedeljska vrsta 3 K. Misi oglasi po 3 vto. Izjava, namena, po 30 vto. Oglase sprejema uredništvo „Edinost“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi „Edinost“. Uprava in uredništvo oddelci se nahajeta v ulici sv. Franška Aš. 20. — Poštoizbran. račun št. 452.

Finančna narodba glede valute.

BELOGRAD, 1. jan. Finančni minister dr. Niščić je izdal tole naredbo: 1. Prepoveduje se uvoz avstrijskih kron in bolgarskih levov na dosežanje ozemlje Srbije in Crne gore. 2. Zabranjuje se uvoz avstrijskih kron in bolgarskih levov iz tujih držav na ozemlje kraljevine SHS. 3. Dovoljuje se, da lahko posrednici s sabo nosijo največ 1000 kron ali levov. 4. Prepoveduje se izvoz denarja z ozemlja dosežanih kraljevin Srbije in Crne gore, kakor tudi z ozemlja kraljevstva SHS. 5. Ves denar, ki bi ga kdo skušal v nasprotju s to naredbo spraviti iz države, odneseno v državo, se naj zapleni za korist državne blagajne. S krivcem je postopati kot s fihotapcom.

Francoske rekvizicije na Reki.

RIM, 3. jan. Agencija Stefani poroča: Da se popraviš netačne sodbe, izrečene glede rekvizicij, ki so jih izvršile francoske vojaške oblasti na Reki, je treba omeniti, da so te rekvizicije v zvezi z dejstvom pomorskega oporišča, ki se je moralo ustvariti v Reki in svrhu preskrbovanja orjentske armade, in so se te rekvizicije, ki so posledica te ustvaritve, izvršile s soglasjem italijanske vlade in v polnem sporazumu z zavezniki. — Pripominjamo, da je reški italijanski Narodni svet protestiral pri italijanskem zunanjem ministrstvu proti rekviziciji dela reške luke in pristanišča s strani Francozov in je torej sedaj dobil oficijelen odgovor na svoj protest.

Dogodki na Koroškem.

LJUBLJANA, 1. jan. Ljubljanski korespondenčni urad poroča 31. decembra ob pol 7 zvečer iz uradnega vira: Na Koroškem se danes ni pripetilo nič pomembnejšega. — Pri Medborovnici je nemška straža streljala na naš dravski brez in ranila enega civilista. Odgovorili smo s topovskim ognjem in izstrelili 20 granat. Uničili smo dve sovražni strojni puški. Sovražnik je nato brez uspeha izstrelil štiri šrapnelne granate. — Na cesti iz Celovca v Velikovec se pojavljajo nemške patrole. Očividno hočejo oplenjevati tamošnje prebivalstvo. Tako so n. pr. danes ponoči nemški vojaki v bližini Rakove gostilnice napadli nekega kmetja, ga oropali in ga hoteli ustreliti. Rešila ga je srbska patrola. — Iz Velikoveca poročajo, da nameravajo Nemci napasti posadke v Trušnjah in v Rudi v velikovškem okraju. Napadalci se zbirajo.

Koroška — republika!

LJUBLJANA, 2. jan. »Kärntner Tagblatt« priobčuje v posebni prilogi pod naslovom »Koroška Korošcom!« odkle za ustanovitev — neodvisne koroške republike, češ da bo sicer igrala Koroška »kot privesek Ljubljane docela brezpomembno ulogo v jugoslovanski državi«. Okle končuje tako-le: »Može in žene, vsi, ki ste stari nad 18 let, ne strahite se truda in pošljite nam dopisnice z besedami: »Jaz sem za ustanovitev koroške republike« na adresu: »Prijatelji koroške republike v Vrbi na Vrbskem jezeru«. Zbirajte za dopisnice mnogobrojne podpise. Izkoristite svoje pravo samoodločbo, predno hosta z vami razpolaga! Dujaj in Ljubljana in vas preje povprašala.« Ta okle so podpisali: U. Dujaj, I. Egger, dr. G. Engstler, S. Gröblacher, Ch. Kuchling, A. Morak, A. Müller, H. Sumper, M. Teppan, E. Tschuden, S. Wieser in A. Wrann.

Stroge odredbe v Mariboru.

MARIBOR, 31. dec. Dunajski korespondenčni urad poroča: Jugoslovanska državna policija je včeraj aretirala ljudskošolskega ravnatelja Alojzija Sedlatschka in ga odvedla na okrajno sodišče. Govori se, da so ga aretirali radi tega, ker je gratal aretacijo evangelijskega duhovnika dr. Ludovika Mahnerja.

MARIBOR, 1. jan. (Lj. k. u.) Dunajski korespondenčni urad poroča: General Maister, poveljnik jugoslovanskih čet za Spodnje Štajersko, je izdal na nemško prebivalstvo v Mariboru razglas, po katerem mora radi anonimnih pisem, ki vsebujejo grožnje proti njemu in drugim jugoslovanskim voditeljem in radi hulkajočih govoriceni na cestah, na zloznamenih, v družstvih itd., odrediti to-le: »Določil sem 21 uglednih mariborskih meščanov, da jamčijo solidarno s svojim življenjem, da se ne udeležijo te pretnje, bodisi proti meni, bodisi proti kakim drugim jugoslovanskim osebim. Prav tako jamčijo ti talci z življenjem tudi vsakega nasilstva proti oblastvom SHS ali sploh radi krstivo javnega miru in reda. Svarim torej vse prebivalstvo glede vsakega nepremišljenega dejanja, zakaj nanda talcev je v njih rokah. To bodi vsem na znanje. — Maribor, 31. decembra 1918. — General Maister.« — Po trije talci morajo biti internirani v vojašnici za domobranstvo 24 ur. Prvi so bili internirani odvetnik dr. Mravlag, tovarnar z usnjem Berg in veletrgovec Kokoschnegg. Med 21 talci je tudi štajerski deželni poslanec Wastian.

Masaryk romunskemu kralju.

PRAGA, 1. jan. Predsednik Masaryk je brzojavil romunskemu kralju Ferdinandu: »Vaše Veličanstvo, dovolite mi, da Vas prosim, na ta dan sprejeti izraz prijateljskih čustev Čeho-Slovakov do romunskega naroda. Ne dajmo se, da se poglubi in ojači vzajemnost, ki sta jo za-

počeli isto trpljenje in prelita kri na plajnavah Dobrudžo. — Predsednik T. G. Masaryk.

Iz Slovaške.

PRAGA, 1. jan. Čeho-slovaški koresp. urad poroča: General Piccion je odredil, da se mora razorožiti civilno prebivalstvo v okupiranem ozemlju Slovaške. Istočasno je izdal obširne odredbe proti madžarskim agitatorjem.

Združeno čeških socialistnih demokratov z narodnimi socialisti.

PRAGA, 1. jan. Čehoslovaški koresp. urad poroča: Kongres socialistnih demokratov je pozval novotvojen odbor, naj izvede priprave za združitev čeho-slovaških socialistnih demokratov s Klofačevo stranko čeških socialistov.

Nemško-poljske borbe.

BEROLIN, 31. dec. Glasom dunajskega kor. urada doznava Wolffov urad iz Poznanja: Dne 29. decembra dopoldne je bilo zopet več spopadov. Vojaška oblast je poverjena meščanski obrambi. Mrtvih je, kakor poroča tiskovni urad vojaškega sveta približno 30.

BEROLIN, 31. dec. Dunajski kor. urad poroča: O razmerah v Poznanju poroča samovidec, ki se je vrnil od tam, listu »Vossische Zeitg.«: Oborožili so nedorasle mladeniče s puškami in ročnimi granatami. Razorožili so vsakega nemškega vojaka, ki se je pokazal na ulici. Nemško govoreče vojake in častnike so oropali in jih po prekem sodu ustrelili zato, ker so nosili orožje. Uprava, brzojavni in telefonski uradi so v rokah Poljakov. Kolodvor je zasedlo več sto oboroženih Poljakov. Kierkoli se posluje nemški uradnik, ga straži Poljak z nabito puško. Za Berolin določeni živeči je zaplenjen. Med Poznanjem in Varšavo se baje pozajajo. Domeva se, da pošlje Nemčija čete v Poznanj. Zato nameravajo odposlati tja poljske legionarje.

BEROLIN, 31. dec. Čeho-slovaški koresp. urad poroča: Gnezno so zasedli Poljaki, razorožili dva nemška polka in zaplenili dve vojni blagažni s 15 milijoni mark.

Poljaki na Poznanjskem.

BEROLIN, 2. jan. »Berliner Tageblatt« poroča, da so se Poljaki polastili četnih vežbališč Warthelager in Ostrovo. Poljska vlada je zaprla mejo proti Zapadni Pruski. V Poznanju zbirajo Poljaki čete ob pruski meji in oborožujejo poljsko prebivalstvo v Gornji Šleziji. V Bentheimu se je vršilo posvetovanje poljskih političnih vodij iz Pruske, Galicije in Poljske.

Nemiri v Poznau.

BUDIMPEŠTA, 1. jan. (Ljub. kor. urad.) Dunajski kor. urad poroča: Listu »Az Este« se javlja iz Poznau: V nedeljo ponoči so se spopadli vojaki in redarji. Redarji so morali uporabljati proti volakom orožje. Vojak Müller je bil ustreljen. Nato so vojaki in došli civilisti napadli redarje. Policiste, ki jih je bilo malo, so potisnili v mestni dom in jih tam obkolili. Uspeh pogajanj z oblegovalci je bil ta, da se je množica razšla. V ponedeljek zjutraj so se ponavljali izgredi. Drhal je napadla vojaška skladišča in odnesla mnogo moke in sladkorta. Na podlagi pogajanj med vladnim komisarjem Jankom, redarstvom, kolovodjo množice in požunsko socialno-demokratsko strank je prevzela ta upravo mesta, ki jo vodi predsednik socialno-demokratske stranke Wittich kot narodni komisar. Wittich je pozval prebivalstvo, naj vzdrži red in je obljubil, da ne bo dopustil izvoza živil iz mesta. V mestu je zopet red.

Mackesen ujetnik.

CURIH, 2. jan. Iz Budimpešte se poroča: Maršal Mackensen se nahaja kot francoski ujetnik v Tothu.

Policijski predsednik aretiran.

CURIH, 2. jan. Iz Berolina se poroča: Policijski predsednik Eichhorn je bil aretiran kot soudeleženeec ruske boljševiške propagande v Nemčiji. Ravnatelj javne straže Prinz je bil tudi aretiran.

Wilson v Italiji.

GENOVA, 2. jan. Posebni vlak s predsednikom Wilsonom je prispel semkaj ob 5:40 zvečer. Wilsona so pozdravili predstavitelji oblasti in ogromna množica. Nadaljeval je vožnjo ob 7 zvečer. Obilubil pa je, da se na povratku v nedeljo, 5. t. m., pomudi v Genovi od 8 do 11 dopoldne.

RIM, 3. jan. Predsednik Zedinjenih držav ameriških je s soprogo in hčerko došel v Rim točno ob 10:30 dopoldne. Pri vlakn ga je pozdravil italijanski kralj s kraljico. V kraljevem salonu je predstavil kralj Wilsonu predstavitelje vlade, diplomatski zbor ter predsednika senata in poslanske zboralce. Ob vikarnih pozdravil neštovitelne množice se je nato kraljeva dvojica z amerikanškimi gosti in spremstvom odpeljala v mesto. Na trgu Esedra je pozdravil Wilsona z nagovorom župan rimski knez Colonna. Wilson se je kratko zahvalil, naker je izpreved krenil h Kvizinalu, kjer je Wilson z balkona pozdravil manifestirajočo množico, mahajoč z roko. Nekoliko pred poldnevom se je predsednik odpeljal s soprogo in hčerjo v vilo Ada, svoje nastanišče, kjer se je po kratkem rodihinskem zajtrku razgovarjal s kraljem, Orlandom, Sonninom in drugimi ministri o političnih stvareh. Po tem razgovoru je predsednik posevil kraljico-mater Margarito, potem pa vovodinjo d' Aosta. Ob 3:40 popoldne se je vrnil v svoje nastanišče. Ob 4:30 je sprejel odposlanstvo umetniške akademije sv. Luka, ki mu je izročilo častno diploma. Ob 4:45 je Wilson sprejel zastopnike časopisja. Nagovoril ga je posl. Torre, ki je omenjal, da bodi zveza narodov, ki naj izide iz mirovnih pogajanj, zveza popolne pravičnosti, ki prinese svetu resnični mir. Wilson se je opravičil, da govori nepriljubljen, a izjavil je, da veruje, da so cilji listih, ki se sudejo v Parizu skupni vsem. Pravičnost in pravica sta veliki stvari in ste v sedanjih okoliščinah veliki in težki. Stvar ni lahko dosegljiva, toda načela, po katerih naj bi se dosegla, bi morala biti nerazpreljiva. Noben narod, ki pozna predsednik njegovo mišljenje, ne želi rešitve teh vprašanih potom kompromisa, temveč le na podlagi pravičnosti. Držeč se misli človečanstva ni mogoče zaiti s osem do ta-

kega idealnega cilja. Dokler narod ostane jaseu, bodo jasne tudi odločitve njegovih zastopnikov. Treba je, da se vedno dajemo voditi po narodu, treba je, da imamo vedno pred seboj cilje in ideale narodov. V nadaljnjem je govoril o Italijanih v Ameriki in zaključil, da se mu tako zdi, kakor da bi bil napol v svoji domovini, ko se nahaja v italijanski prestolnici. Ob 6 je bil potem veliki sprejem na Montecitorioju. Tu sta ga nagovorila predsednik senata in predsednik poslanske zbornice, ki sta proslavljala sodelovanje Amerike v dosegu miru in Wilsonova načela in le mimogrede, čisto nalahno omenjala italijanske vojne cilje. Ali in kako je Wilson odgovoril na ta pozdrava, današnji listi ne poročajo. Ob 8 je bil v kraljevi palači svečani obed, katerega so se poleg amerikanških gostov in dvora udeležili ministri, general Diaz, poslanci in drugi odličnjaki. Današnji listi še ne objavljajo kraljeve napitnice in Wilsonovega odgovora. Po obedu se je vršil velik sprejem na Kapitulu.

RIM, 4. jan. Danes dopoldne si je Wilson ogledal Pantheon in je nato posetil akademijo dei Lincei. Ob 3 popoldne je posetil papeža v Vatikanu, kamor se je odpeljal iz amerikanškega poslanstva, kjer je zajtrkoval. Ob 5:30 popoldne je posetil anglikansko cerkev v via Nazionale, kjer je sprejel protestantske korporacije. Ob 8 zvečer je bil obed v naložnem krogu v kraljevi palači in ob 9:30 se je predsednik s soprogo in hčerko odpeljal iz Rima.

MILAN, 4. jan. Jutri ob 3 popoldne prispe semkaj predsednik Wilson. Odpotovanje je določeno na 11. ure ponoči.

Italijanske izgube v vojni.

RIM, 3. jan. Uradno poročilo italijanskega vrhovnega poveljstva inozemskemu časopisju pravi: Skupno število izgub italijanske vojske na vseh frontah, tekem, tekem vojne znaša: mrtvih 460.000, med njimi 16.362 častnikov, ranjenih 947.000, med njimi 33.347 častnikov. Na drugih frontah, kjer so se borile italijanske čete, je bilo 7934 mrtvih in 15.196 ranjenih. Ceni se, da število oseb, ki so deloma ali popolnoma postale invalide zaradi posekadeb ali boleznih na fronti, znaša nad 500.000.

Preliminarno konferenca.

PARIZ, 3. jan. »Echo de Paris« poroča, da upa Lloyd George, da do ponedeljka preosnuje ministrstvo, ker mora prihodnji ponedeljek že biti v Parizu na preliminarni konferenci. Clemenceau se po kratkih počitnicah v Vendeji vrne v Pariz okoli 6. t. m., naker se takoj prično porazgovori s pooblaščenca, ki pridejo v Pariz prihodnji teden.

Znaga Lloyda Georgea pri volitvah.

LONDON, 31. dec. Izid volitev je sledeči: koalicijski: Unionisti 347, liberalci 127, delavci 10. Nasprotniki koalicijske: pristavi Asquitha 37, neodvisni unionisti 48, delavska stranka 65, irski nacionalci 7, sinfeinovci 70. Izid volitev v treh okrajih je neznan. Koalicija si je priborila večino znago. Dosedanji ministri so vsi izvoljeni, dočim je prejšnje liberalno ministrstvo izgubilo vse mandate. Runciman, John Simon, Henderson, Mac Kenna, Asquith, Mac Nemara in Herbert Samuel so podlegli svojem protikandidatom. Pacifisti so povsod doživeli poraz. Snowden ni izvoljen, ravno tako ne Jowett in Ramsay Macdonald. Lloyd George je dobil v svojem volilnem okraju 13.993 glasov, njegov nasprotnik pa le 1095. Ne Asquitha je odpadlo 6994 glasov, med tem ko je dobil njegov nasprotnik 8996 glasov.

AMSTERDAM, 31. dec. Na podlagi poročila iz Londona o poteku volitev so dobili nasprotniki koalicijske večjako več glasov, kot je bilo pričakovati po prvih poročilih. Na koalicijo je odpadlo 5.293.976 glasov, na nasprotnike koalicije pa 4.090.699 glasov, tako da bi koalicija pri priučnem volilnem sistemu dobila le neznamno večino. Število volilnih upravičencev je znašalo 21.611.111 oseb. Volitev se je udeležilo 10.755.268 oseb ali 49,3 odstotka vseh volilnih upravičencev. Za koalicijske unioniste je glasovalo 3.527.316 volilcev, za koalicijske liberalce 1.460.683, za koalicijske delavce 151.171 volilcev. Od nasprotnikov koalicije so dobili unionisti 687.889 glasov, liberalci 1.330.978, nacionalisti 330.010, delavska stranka in socialisti 2.451.648, neodvisni kandidati 408.791 in sinfeinovci 497.522 glasov.

Ženevska konferenca.

(Iz brošure »Ženevska konferenca o jugoslovanskem ujedinenju, dogodkih, dokumenta i komentari«. Ženeva, 20. XII 1918.)

Zadnje smo podali avtentično besedilo zapisnika o Ženevski pogodbi. V naslednjem hočemo objaviti po brošuri Ženevske konferencie o »jugoslovanskem ujedinenju« nekatere važnejše izjave bivšega ministrskega predsednika Nikole Pašića, ki se nanašajo na delo jugoslovanskega zedinjenja.

Dne 27. septembra 1918 je priobčil Pašić v pariškem dnevniku »Le Temps« deklaracijo te-le vsebine: »V trenutku, ko so naši veliki zavezniki, verni svoji obljubi, da bodo priznali vsakemu narodu pravico, da odločijo o svoji usodi, objavili svoje simpatije za osvobodjenje in osnovanje nezavisne države Čeho-Slovakov in Poljakov, nimamo nobenega razloga dvomiti, da bodo oni, priznavajoč lojalnost in žrtve svoje zaveznice Srbije, ki priznali pravico in ji pomagali, da osvobodijo vse svoje brate in se z njimi zedinijo v svobodno in nezavisno državo. Tozadevna izjava naših velikih zaveznikov v tem smislu bi bila vrlo dobro došla.

Dne 7. oktobra je priobčila »Pal Mal Gazette« v Londonu nastopno Pašićevo izjavo: »Umik Bolgarski« z boljšica je odstranil poslednjo zapreko za zedinjenje Jugoslovansov pod dinastijo Karadjorgjevičev, a na temelju kriske deklaracije. Zedinjenje Srbije, Hrvatske, Dalmacije, Slovenije, Bosne in Hercegovine bo popolnoma naraven dogodek, katerega narekuje edinstvo plemena in jezika. Za jugoslovanske narode napoči nova doba napredka. Dalmacija z njenim obrežjem na Jadranskem morju bo nudila Srbiji izhod na morje, za katerim ona tako dolga hrena. A mišl odnošaji z »Kraljevsko« kralje-

sivom, ki so podkrenjeni s to strašno vojno, nam bodo zasturali svobodne zveze s celim svetom. Jaka in zedinjena Srbija, ki bo na vzhodu mejila na prijateljsko Rumunijo in ki bo po Donavi zvezana s Čeho-Slovaki, bo tvorila najsilnejšo zapreko proti ambicijam centralnih držav in bo napravila konec nemškemu »Drangu nach Osten«.

Dne 12. oktobra se je Pašić napram zastopniku Reuterjeve agencije izjavil tako-le: »Kakor bo morala Nemčija vrniti Alzacijo in Loreno ter Poljsko ter se umakniti v svoje lastne etnografske meje, tako gotovo bodo tudi Slovenci in Hrvatje, osvobodjeni avstrijskega gospodstva, bodo tvorili z nami veliko srbsko državo.«

Dva dni kasneje je ista agencija priobčila nastopno Pašičevo izjavo: »Srbska vlada je poslala zaveznikom noto, v kateri jih prosi, naj z ozirom na znatno srbsko pomoč pri zavezniškem delu, priznajo kot zavezanke ne samo Srbe iz Srbije, nego tudi one iz Avstrije in srbski vladi pomagajo, da ustanovi svobodno in neodvisno državo Srbov, Črnogorcev, Slovencev in Hrvatov v smislu, kakor je to določeno v krški pogodbi. Srbi ne zahtevajo ničesar drugega, nego samo pomoč svojih zaveznikov, da osvobodijo svoje brate izpod avstrijskega jarma.«

Dne 17. oktobra 1918 se je ministrski predsednik Pašić v intervjuu, priobčenem v »Morningpost« izrazil o jugoslovanskem vprašanju tako-le: »Telom pokajani na Krku med srbsko vlado in jugoslovanskim odborom v Londonu se je jasno pokazalo, da je ustanovitev državokraljevine, ki bi obsegala ves naš trilmenski narod Srbov, Hrvatov in Slovencev, izvedljiva in da se želi, Srbi, Hrvatji in Slovenci torej zahtevajo, da se jim prizna pravo narodne samoodločbe. Oni ne priznavajo nobenega zgodovinskega prava habsburške dinastije ali avstro-ogrške države, prava, ki bi bilo jače, nego je pravica narodnega edinstva in samoodločbe. Misel o federativni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev je bila tekom krških pogajanj takisto zavržena, ker je docela nemogoče, da bi se moglo določiti meje med velami enega in istega naroda. Ali razen tehničnih težkoč, da se določijo meje med Srbi in Hrvatji na eni in Hrvatji ter Slovenci na drugi strani, bi obstojali še drugi politični obziri, kateri bi silili na to, da se zavrne misel o federativnem sistemu in da se sprejme ideja o edinstveni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bi v smislu krške deklaracije počivala na širokem temelju lokalne avtonomije. Svečano izjavljamo, da smatramo Srbija za svojo narodno dolžnost, da osvobodijo Srbe, Hrvate in Slovence. Čim bodo svobodni, čim bo tudi priznano pravo samoodločbe, to je, pravo, da se svobodno izjavijo, čim se žele pridružiti Srbiji na temelju krške deklaracije, ali da žele snovati nove države, kakor v daljni prošlosti. Mi ne želimo delati imperijalistične politike, še manj pa, da bi na kakršenkoli način omejevali pravo samoodločbe Hrvatov in Slovencev, odnosno da bi vztrajali do skrajnosti na krški pogodbi, ako bi to bilo proti njihovi želji. Izjava Jugoslovanskega kluba na Dunaju izpriluje, da se vsi strinjamo v svojih željah in težnjah glede naše narodne bodočnosti. A dogodki bodo to v kratkem potrdili še na bolj svečan način.«

Londonska pogodba.

»Hrvatska Njiva« priobčuje po francoski brošuri »Les Yougoslaves«, po Tamarovi knjigi »Il trattato di Londra e le rivendicazioni nazionali« in po knjigi Maranella i Salvemina »La questione del Adriatico« avtentično besedilo londonske pogodbe, ki so jo dne 25. aprila 1915 sklenili za Anglijo Edvard Grey, za Francijo Paul Cambon, za Italijo Imperiali in za Rusijo grof Benckendorff. V njej izmed prihodnjih številik priobčimo to pogodbo v celoti. Za danes posnemamo iz te pogodbe samo one točke, ki nas najbolj zanimajo.

Člen IV. te pogodbe se glasi: »Na temelju bodoče mirovne pogodbe dobi Italija Trentino, vso južno Tirolsko do Brennerja kot svojo prirodno in zemljepisno mejo, mesto Trst z okolico, pokrajino Gorico in Gradiško, vso isto do Kvadrera z občino Volosko in istrskimi otoki Cres in Lošinj, kakor tudi manjše otoke Plavnik, Untje, Srakane (Canidoli), Palazuola, Sv. Peter, Asinello in Gruica skupaj s sosednimi malimi otoki.«

Pripomba št. 1. V smislu tega, kar je rečeno v členu IV., bo meja tekla takole: Od vrha Umbrila proti severu do Stelvia, nato ob razvodju rečičskih Alp do izvira Adize in Eishacha, potem preko gor Rešen in Brenner ter vrhov Eiz in Ziller. Tu se obrne meja proti jugu, se dotakne gore Toblach in gre do današnje meje Kranjske, ki je tik Alp. Ob tej meji doseže mejna črta hrib Trbiški in se spušča ob razvodju Julijskih Alp preko Predelja, Mangarta in Triglava ter prelaza Podbrdo do Podlaškoga in Idrje. Tu se mejna črta okrene na severovzhod proti Snežniku tako, da struga Save in njeni pritoki ne spadajo več v italijansko področje. S Snežnika se spušča granica proti morški obali in obsega Kastav, Matulje in Volosko kot italijansko področje.

Člen V. določa, da Italija pokrajino Dalmacijo v njenem zasedu, omejeno na severu tudi Lisarinko in Trentino do rta Planka (na jugozapadu Hrvatske) a na jugu vse obsega do rta, ki polata od morja blizu rta Planke (med Trogirom in Šibenikom) in sledi na vzhodu omenjenemu razvodju tako, da daje v roke Italijanom vse doline, katerih reke se izliva v morje blizu Šibenika. Te reke so: Čikola, Krka in Budnjača z vsemi pritoki. Italiji imajo pripasti vsi otoki na severu in zapadu dalmatinskega obrežja, počeni od Premude, Silbe, Oliba, Skarde, Mauna, Paga in Vira na severu, a na jugu do Mičeta z otoki Svetac, Biševo, Vis, Hvar, Šćedro, Sušac, Korčula, Lastovo z vsemi otoci, kakor tudi Pelagruž, toda brez otokov Veliki in Mali Drvenik, Clovo, Solta in Brač.

Nevtalizovano bo tele ozemlje: 1. Vse obrežje od rta Planka na jug do najjužnejše točke polotoka Pelješac tako, da bo tudi ta polotok še spadal v avstrijsko zono. 2. Oni del obrežja, ki se pričinja 10 km južno od Cavata, na jug do Voluje, tako da ostane v nevtralnem zoni Kotorski zaliv in luke Bar, Učinj, Sv. Ivan Meduanski in Drač; ali vse to z omejitvijo, da imajo ostati nedotakljive pravice Črnogorcev, v kolikor te pravice temelje na pogodbi iz leta 1909. Ker so te pravice priznane samo z ozirom na sedanje posestno stanje Črnogorcev, se Črnogorci ne bo razširila na krake in luke, ki bodo v bodoče eventualno pripadali Črnogorci. Zato ne bo v bodoče nevtralizovan nobeden del obrežja, ki že danes pripada Črnogorci. Vendar pa ostanejo vse zakonske omejitve, ki se

tičejo pristanišča Bar še nadalje v veljavi. 3. Vsi otoki, ki niso bili prideljeni Italiji.

Pripomba 2. V sporazumu ententnih držav bo obsegal teritorij Hrvatske, Srbije in Črnogore tale področje na Jadranu. Na severu Jadrana vse obrežje od zaliva Volosko blizu italijanske granice pa do severne meje Dalmacije, kar vključuje vse obrežje, ki danes pripada Ogrski. Vse obrežje Hrvatske, pristanišče Reko in male luke Novi in Karlobag, Istotako tudi otoke Krk, Prvič, Sv. Juraj, Kali in Rab; na jugu Jadrana, kjer sta interesirani Srbija in Črnogora, vse obal od rta Planke pa do reke Drin z vrtlo važnimi pristanišči Split, Dubrovnik, Kotor, Rač, Učinj in Sv. Ivan Meduanski, kakor tudi otoke Veliki in Mali Drvenik, Clovo, Solta, Jakljan in Kafanota. Pristanišče Drač se lahko dodeli neodvisni muslimanski državi Albaniji.

Pribičević o narodni vojski.

Polkovnik Pribičević je imel v seji Narodne vlade SMS v Ljubljani dne 23. decembra obširen govor, v katerem se je dotaknil mnogih stvari, ki so važne za medsebojno poznavanje Srbov in Slovencev. Razvil je tudi svoj program glede reorganizacije armade. V naslednjem podajamo nekatere misli iz govora.

V uvodu je izrazil veselje, da se je dosegel cilj, za katerega je živel. On je v prvi vrsti Jugoslovčan in ne dela med posameznimi plesemi tega naroda nobene razlike. Velikega pomena naše nove skupne države ne vidi v nacionalnem momentu, ker ta sam še ne osreči ljudstva, ampak v kulturnem momentu; sedaj je še le dana podlaga, da se razvije med jugoslovanskim narodom resnična kultura na vseh poljih, ki bo šele dala novi svobodni vsebino i pravi pomen. Srbski narod v zadnjih 15 letih ni utegnil baviti se obširno z raznovrstnimi kulturnimi vprašanji, ki so okupirala mišljenje Evrope. Srbski narod je moral osredotočiti vso svojo skrb in dele v treh točkah: da se je pripravil na neizogibno vojno, ki jo je moral izvajati, ker so mu sosedje onemogočili svobodno gospodarski razvoj, in da je vzgajal ljudstvo za cilje, ki jih je srbski narod še moral doseči. Ta cilj je dosežen. Sedaj se začne nova doba, doba kulturnega dela, da se dohiti to, kar je moralo začasno stopiti v ozadje vsled neodložljivih važnejših dolžnosti. Pri tem delu stavi srbski narod velika pričakovanja na Slovence, ki so najbolj izobraženi del jugoslovanskega naroda.

Kar se tiče vojaštva, je treba najprej omeniti v splošnem, da bo nova armada res državljanska, ljudska armada, da to ne bo nikak militarizem iz avstrijske dobe. Aktivna vojaška služba bo trajala 6 mesecev. Ne bo se pa dogajalo, da bi bili vojški tako zanemarjeni kakor so sedaj. Vojak mora biti dobro preskrbljen s hrano, obleko in posteljo. On ne bo samo ekserciral, ampak se bo v vojašnici tudi vzgajal. Upeljati se bodo kurzi za analifete, predavanja o nalezljivih boleznih, alkoholnem vprašanju, raznih gospodarskih vprašanjih in predavanja splošno izobraževalnega značaja. Gojilo se bo petje in plemenita zabava. Častniki in izobraženci bodo do moštva v tistem naravnem razmerju, katero vlada v civilu med izobraženci in tistimi, ki jim ni bila dana priitka, poskrbeti za širšo izobrazbo.

Da bo pa mogoče armado reorganizirati, naj sodčuje vsak z besedo in dejanjem, kdor razume njeno potrebnost.

Kralj Peter kot bosanski vstaš 1875/76.

Bosanska vstaja 1875 je Petra prvokrat spravila v bližji stik s srbskim narodom. Bil je takrat 31 let star. Na vest, da je bosanska raja dvignila orožje proti Turkom, so v Petru oživel spomni na borbo viteškega Karagjorgia in sklenil je, stopiti na pot tega svojega deda.

Na poti proti Bosni je Peter iz Zagreba izdal proklamacijo srbskemu narodu, kjer je naglašal, da ne stremi on za nobeno častjo, nego edino za tem, biti na pomoč svojemu nesrečnemu ljudstvu. Ta proglaš je tajno širil med Srbi; avstro-ogrski vladni krogi so ga zasledovali ter ga nekoliko konfiscirali.

Agenti kneza Milana so imeli nalogo, ubiti Petra; avstro-ogrške oblasti so ga hotele aretirati, da bi si s tem obvezale Milana in obcnem turškega sultana. Peter je bil prisiljen, nastopiti med vstaši pod raznimi izmišljenimi imeni, najčešče se je zval Peter Mrkonjić. Detektivi so radi tega imeli težave, kadar so ga zasledovali. Avstrijski uradi kljub izvrstni špionski dolegi niso vedeli, da je Peter med bosanskimi vstašniki in ko so se uverili, da na meji bosanski na hrvatskih tleh organizira čete, ga še vendarle niso mogli najti.

Izprva je princ Peter stalno bival v Dubici v hiši Moje Horvačanina ter je od tod hodil v Gradiško, Jasenovac itd., kjer se je dogovarjal z drugimi vodjami, potem pa se je preselil v Kostajnico in Jamnico, kjer je prav za prav bil njegov tabor.

Dne 5. oktobra 1875 je bilo v šumi Šašavi pri Zirovcu skritih kakih 300 do 400 oboroženih Srbov, v jarku blizu Ljubine par dni pozneje kakih 600. Avstrijska graničarska postaja je vedela poročati le, da je na čelu vodja, mestno oblečen, ki pa mu niso mogli zvedeti imena. Dne 6. oktobra je Peter prestopil bosansko mejo in napadel Turke v smeri proti Bužimu. Podzapovedniki Petrovi so bili neki Ranko (priimek neznan), Slovenec Tomar, ki je vodil 120 ljudi in Črnogorec Peter Golubović. Bolna sročja se je menjala; Peter sam je bil opetovano v nevarni nevarnosti.

Vmes je Peter skrbel za nadaljno organizacijo. Prihajal je celo v Zagreb. Dne 4. decembra je že zopet v boju na otoku Pavlaku izmed Zamača in Dvora, kjer so se utaborili Turki. Pa Peter je videl, da ta načina vojevanja ne bo rodil končnega uspeha; Turkov je bilo na meji mnogo in bili so dobro oboroženi. Tudi so vstaški odbori rovarili eden proti drugemu; Srbi kralja Milana so jih puntali proti Petru. Zato je Peter za dne 16. in 17. decembra 1875 sklical skupščino odposlanikov vseh vstaških čet, da bi se posvetovali o edinstvu vodstva itd.

Avstrijske oblasti so zvedele za to skupščino šele, ko se je razšla. Udeležil se je tudi Slovenec Miroslav Hubmajer, tiskarski stavec, nekoč toničarski podčastnik, junak iz hercegovske vstaje, odposlanec iz večine bosanskih mest itd. Na skupščini je bil izvojen vstaški odbor kot nekakša provizorna vlada. Peter je imel protivnike v onih, ki so bili v zvezi z avstrijskim službenikom Milanom in ki so se bali, da bi Peter dobil preve-

ogled; ti so predlagali, naj se vodstvo poveri Miroslavu Hubmajeru in ta predlog je bil sprejet. Nadalje so isti predlagali, da bi trebalo Petra vobče odstraniti z vstaškega poprišča; na to je Peter izjavil, da se on pokori samostojno, a da ona nima pravice mu braniti, da bi se ne boril za svobodo svojega naroda; boril se bo dalje kot navaden prostovoljec.

Toda izbor Miroslava Hubmajera ni v Bosni odjeknil, kakor bi bilo v interesu stvari. Hubmajer ni imel ugleda; zato so poedine čete postopale na svojo roko, kakor prej. Tudi Peter se je s svojo četo bojeval dalje, ter na sam Božić bil v zmagovitem boju s Turki pri Dobrem Selu v Bosni. Na to je Peter odpotoval na Dunaj k očetu da dobi od njega potrebni denar. Agenti Milanovi pa so se iznova trudili najti človeka, ki naj bi Petra spravil s sveta — tudi Hubmajerja so baje nagovarjali, ali on ni hotel na to pristati. (Hubmajerja so Avstrijci ujeli ter ga internirali v Zrinju, a on je pobegnil v Curih).

Marca 1876 se je Peter vračal preko Zagreba, Pečinja in Gilne na svoje mesto. Avstrijske oblasti so ga hotelo aretirati, da ga niso — našel Peter pa je živo agitiral, da se zbero številnejše čete; v Rakvici je bila velika skupščina, a avstrijski špioni soak niso vedeli, kje da je. Dali so si opisati vnanjost Petrovo, telegrafirali in prosili dunajsko ministrstvo, naj jim poroča, kakšen prav za prav je ta — Peter. Med tem so pa agenti podkupili nekoga Toda Ercega, naj zahrbtno ubije Petra. Peter pa se je rešil.

Iz jugoslovanskega sveta.

Medmurje in Prekmurje v jugoslovanskih rokah. Kakor smo že poročali, so naše čete dne 24. dec. zavzele Cakovce. V par dneh so zasedle vse Medmurje do izliva Mure v Dravo. Ko so dne 27. dec. nekateri naši oddelki pri Razkrižju prekorčili Muro, so jih Madžari prvotno potisnili nazaj. Drugi dan so naše čete zopet udarile preko Mure. Pri tem pohodu se je zlasti odlikoval osmošoljec ljubljanske gimnazije Godina. Prvi dan so Madžari njegovega očeta ujeli, drugi dan pa se je Godinovih četih posrečilo, očeta osvoboditi, zajeti 60 Madžarov in jim odvzeti velik plen. Dne 27. dec. so naši oddelki okupirali Lendavo, 28. dec. pa Bellatince in več drugih vasi. Dne 28. dec. je bila v naših rokah še tudi Sebota (Mura Szombat). Madžari se povsod izmikajo brez večjih bojev,

Našim četam je padel v roke precejšen plen. Uplenilo so več topov in strojnic. Samo v Lendavi so Madžarom vzeli okrog 6000 pušk ter zaplenili srebrnega denarja okroglo 36.000 kron. Ker je bil napad na Prekmurje in Medmurje popolnoma nepričakovan, niso mogli Madžari pravočasno odpeljati niti svojih zalog z živili, niti tam nakupljene živine. Živina in živila so sedaj v naših rokah. Ljudstva pozdravlja osvoboditelje povsod z velikim navdušenjem. Prekmurci so poslali v Maribor generalu Maistru prošnjo, naj jim pošlje slovenske uradnike, predvsem pa slovenske učitelje. — Ko so na Božič, dne 25. dec. udarile naše čete pri Ormožu v Prekmurje, se je na murskem mostu razvila ljuta bitka, v kateri je na naši strani padlo 15 mož, ranjenih pa je bilo 72. Madžari so imeli 102 mrtva in okrog 150 ranjenih. Ranjence so prepeljali v bolnišnice v Varaždin. Med padlimi se nahajata prostovoljec Slavko Pođešev, maturant učiteljskega in sin mestnega učitelja v Zagrebu, in mornar Veljko Popović. Pođeševa so prepeljali v Zagreb, kjer so ga slavnostno pokopali.

Stoletnica Vodnikove smrti. Dne 8. januarja 1919 praznuje slovenski narod stoletnico smrti prvega svojega pesnika Valentina Vodnika. Poverjenstvo za uk in bogočastje v Ljubljani odreja, da se proslavi ta dan na vseh šolah s primerno šolsko slavnostjo. Z ozirom na to, da je v tem šolskem letu odpadlo premnogo šolskih dni, naj se po šolski slavnosti pouk nadaljuje.

Prostovoljec na Koroško! Za koroško legijo prostovoljcev je v Ljubljani veliko zanimanje in priglasi se mnogo vojakov. Priglašati se je treba v belgijski vojašnici, (objekt II. v pisarni I. nadstr.). Dolžnost vsakega za to sposobnega moža je, da se priglasí takoj. Branimo svojo zemljo!

Radi veleizide obsojen. Kakor javljajo belgrajski listi, je bila nedavno tega v Bitolju sodna razprava proti bivšemu uredniku belgradske »Stampe« Svetoliku Jakšiću, obtoženemu radi veleizide. Dognalo se je, da je Jakšić v zadnjem času organiziral obsežno špijonažo proti Srbiji. Iz njegovih dopisov iz Zeneve, ki so izhajali v glasilo blvshe avstro-ogrsko okupacijske oblasti v Srbiji v »Boogradskih Novinah«, je razvidno, da je bil Jakšić naveden nemški in avstrijski plačani agent. Sodišče ga je obsodilo v 20letno težko ječo.

Amerika in prehrana v Jugoslaviji. Radiotelegrafsko javljajo iz Pariza: Herbert Hoover, kontrolor ameriške prehrane je ukazal polkovniku Adwoodu — v sporazumu z zaveznikiškimi vladami, ki so se odločile, da prevzame akcijo za prehrano Srbije in ostale Jugoslavije — naj prevzame v svoje roke skrb za prehrano teh pokrajin. Polkovnik Adwood se v spremstvu 6 oficirjev nemudoma napoti v Belgrad in druga jugoslovanska mesta. Na drugi strani bodo tudi ostali zavezniki poslali svoje zastopnike v te pokrajine, da sodelujejo pri akciji za prehrano jugoslovanskih dežel. Zedinjene države so že odposlale živila, ki so že dospela v razne luke na jadranskem obrežju. Živila so se izkrcala pod nadzorstvom generalnega kvartirnojmstra ameriške vojske. Polkovnik Mac Intosh pride kot zastopnik ameriške armade v Trst in druga jadranska pristanišča, da kontrolira izkrcavanje živil in da koordinira svoje delo z delom polkovnika Adwooda in drugih zaveznikiških zastopnikov v Jugoslaviji. Računa se, da do v nekaj tednih došlo v Jugoslavijo toliko živil, da bo prebivalstvo s hrano do dobra preskrbljeno.

Prepoved noše vojaške obleke. Glede odredbe poverjenstva za narodno brambo v Ljubljani op. št. 1451 z dne 30. decembra 1918 se rezervni častnikom, ki niso več v aktivni službi, do preklica zabranjuje, da od 15. januarja 1919 še nadalje nosijo vojaško uniformo. — Da bi pa rezervni častniki ne bili primorani ni nakupovati novih civilnih oblik, se dovoljuje, da se uniforma tako preuredi, da se na prvi pogled vidi, da služi ta kot civilna obleka. Prepovedano je nositi prejšnje ali sedanje kape, kakor tudi kakršnekoli znake na ovratniku. SHS štajcijsko poveljstvo.

Poziv akademikom, ki poldejo študirat v Zagreb. Omi akademiki, ki se dosedaj še niso javili pri poverjenstvu za uk in bogočastje radi sprejema v Akademski dom v Zagrebu, naj pošiljajo odsej svoje prilive in prošnje naravnost društvu Akademski dom (v roke t. č. predsednika pripravljalnega odbora dr. Otona Fetticha, Sodna ulica 11). — Vsi naj navedejo svoje rojstne in domovinske podatke, študijsko stroko, semester, v katerega vstopajo in sedanji naslov. — Oni pa, ki reflektirajo na popolno ali delno oprostitev plačevanja, naj priložijo v izvorniku ali poverjenem prepisu svoj imovinski in študijski izkaz, jake tudi izkaz o eventualnem vojaškem službovanju v zadnjem letu. Vse to vsaj do 4. januarja. — Pripravljalni odbor.

Zrakoplovena pošta Zagreb-Belgrad. Prvi zrakoplov, ki je prinesel pošto iz Zagreba, je dospel v Belgrad 22. t. m. Dasi je bila gosta megla, vendar je letalo rabilo iz Zagreba v Belgrad samo okoli 2½ ure. Aeroplan se je drugič an vrnil iz Zagreba ter vzel iz Belgrada sabo pošto tudi za Ljubljano. Med Belgradom in Zagrebom se osnuje stalna zračna poštna zveza.

Novo poštno znamko. Iz Ljubljane se poroča: Nove poštno znamke dolbino te dni. Zaloga avstrijskih znamk je pošla in je še par dni, pa jih ne bo nikdar več na naših poštnih. Nemestno pa je, da posamezni poštni uradi za-

Slovensko gledališče v Trstu

Danes, v nedeljo, 5. januarja 1919, ob 3 pop.

„V Ljubljano jo dajmo“.

Veseloigra v treh dejanjih.

Oh pol 8. zvečer:

„Vračja misel“.

Burka v starih dejanjih.

Jutri, v ponedeljek, 6. januarja, ob 3 pop.

„Vračja misel“.

Burka v starih dejanjih.

Prodaja vstopnic danes ves dan, jutri med

9—12 in 2—3.

hitevalo od prejemnikov pisem dvojno pristojbino, če ni začasno nobenih znakov.

Ričec Srba-Hrvata-Slovenaca. Prva številka novega lista, ki je nastal iz fuzije »Hrvatske Riječi« in »Glasa SHS«, je izšla 1. jan. List bo izhajal jutraj in zvečer na štirih straneh.

Na svobodo sta izpuščena, kakor javljajo hrvatski listi. bivši hrvatski ban Pavel baron Rauch in general Lipovšček.

Demonstracije v ljubljanskem nemškem gledališču. Novega leta dan zvečer so bile v ljubljanskem nemškem gledališču demonstracije. Demonstrantje so zahtevali, da se morajo pričeti slovenske igre in nemških ne bodo več trpeli. Vzklikanje in zvižganje je imelo za posledico, da se je morala igra ustaviti in gledališče zapreti. Sicer pa bi bilo tudi skrajno čudno, da bi imeli Nemci v Ljubljani svoj »teater« tisti čas, ko njihovi bratje na Koroškem pobližajo Slovence.

V Vojniku na Štajerskem je Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, razpustila nemški krajni šolski svet in izročila njegove posle slovenskemu krajnemu šolskemu svetu. S 1. januarjem 1919 je zaprla nemško javno ljudsko šolo v Vojniku ter odstavila od službe nadučitelja Franca Kresnika, stalno učiteljico Justino Hernaus in namestno učiteljico Julijo Semica.

Živila Aprovizacijske komisije

za teden od 6. jan. do 11. jan.

KRUH: normalni odmerek 30 dkg za delavce pri težkih delih 15 dkg več. — **TESTENINE:** pol kg testenia po K 2'16 kg. — **KORUZNA MOKA:** četrt kg koruzne moke po K 1'28 kg. — **GRAH:** četrt kg graha po K 7'20 kg. — **Grah se mora 24 ur namakati v vodi in osoljen kuhati tri četrt ure.** — **FIŽOL:** pol kg fižola po K 4'32 kg. — **KAVA:** 15 dkg sirove kave po K 30'— kg. — **RIŽ:** pol kg riža po K 1'92 kg. — **SIR:** 10 dkg sira po K 15'40 kg. — **SLADKOR:** 15 dkg sladkorja po K 8'40 kg. — **ZABELA TORRESANI:** 10 dkg po K 15'— kg. Treba je prineseti s seboj posodo. — **SLANINA:** 14 dkg slanina po K 15'— kg. Za nakup slanine se razdelje normalne male izkaznice št. 64 (za 14 dkg) in dodatne izkaznice št. 103 (za 3 dkg). Slanina se bo prodajala od pond. 6. jan. do ponedeljka 13. jan. Pri nakupu slanina na male izkaznice 64 je treba predložiti nadodato izkaznico (accessoria), ki se preščične na št. 3; dodatno izkaznico št. 103 je treba predložiti tudi izkaznico za nakup kruha. Male izkaznice št. 23, za nakup masti so veljavne do vstete zonedeljka 6. t. m. in dodatne izkaznice št. 102 tudi. — **CIKORIJA:** eno osminko kg cikorije po K 9'60 kg. — **SOL:** eno osminko kg soli po 28 vin. kg. — **KIS:** eno osminko l kisa po 64 vin. liter. — **JEZIK:** po K 44'— kg. — **LOSOS:** po 10 K škatlja pol kg. — **TUNINA V OLJU:** 5 dkg na odmerek (najmanj 10 dkg, največ 30 dkg) tunine v olju po K 34'— kg. — **MILO:** en kos mila po 32 vin. — **IZKAZNICE ZA GOVEDINO:** Ta teden se razdelje izkaznice št. 70. — **KONDENZIRANO MLEKO:** Kondenzirano mleko po K 7'80 škatlja, za otroke 2. za starce in bolnike 1 škatlja. Preščične se št. IV. rumeno izkaznice (za otroke), veljavne za mesec december in št. VI. sive izkaznice (za starce in bolnike) veljavne za mesec december. — **V RIBJI TRZNICI:** Nadaljevala se bo prodaja namočene polenovke po K 8'— kg. Poleg tega se bodo prodajale tudi nasoljene sardele. — **KISLO ZELJE:** Pri vseh prodajalcih svinjine se dobiva kislo zelje po K 1'20 kg ter strošji fižol in kumarice v kisu. — **KUHINJE IN UBOŽNICE:** Lastniki izkaznic za javne kuhinje in ubožnice dobo: cikorijo, sol, kavo, kis, sladkor in milo.

Domache vesti.

Poročili se je 30. decembra v Ljubljani gospod inž. Ovidon Gullč z gđ. Stano Pertotovo iz znane rodoljubne družine Pertotove v Rožanu. Gospodična Stana ostane nam Tržačanom kot ena najpridnejših, najpožrtvovalnejših narodnih delavk v trajnem spominu. Novoporočencema naše najiskrenejše čestitke!

Miček pošilja iz Belgrada svojim tržaškim rotakom prisrčne pozdrave in jim kliče: Na veselo svidenje v Trstu!

Petindvajsetletnica mašništva. Jutri bo slavil v Škedenju petindvajsetletnico svojega mašništva tamošnji velečastiti gospod župnik Josip Macarol. Ob 10 predpoldne bo daroval jubilarnt slovesno sv. mašo. Ob tej priliki ga je prevzvišeni gospod škof dr. Karlin imenoval konzistorijalnim svetnikom. Ta jubilej obče spoštovanega duhovnika je obenem praznik in vesel dogodek za vse njegove župljane, ki ga vsi — brez razlike narodnosti in političnega mišljenja — iskreno spoštujejo in ljubijo. Jubilarntov, častni dan smatrajo za svoj častni dan. Radosni naših Škedenjcev se pridružujemo tudi mi in kličemo slavljencu iz srca: še mnoga leta!

Voščilno brzovajke. Generalni štab gubernatorjev nam je doposlal naslednji dve brzovajki s prošnjo, da ju objavimo:

«Gli auguri da V. E. rivoltimi nel nuovo anno mi sono giunti carissimi e il ricambio sinceramente pregandola rendersi interprete presso la popolazione della Venezia Giulia del miei cordiali ringraziamenti e del miei caldi voti per il suo prospero avvenire. — Vittorio Emanuele.»

«Sommamente caro mi giunge all'alba del nuovo anno l'augurio e il saluto che V. E. mi invia da Trieste in nome delle terre redente della Venezia Giulia. Con pari cuore ricambio i voti che migliori e più alti non potrei oggi auspicare a chi tanto devotamente sofferse pel tenace e lungo amore d'Italia. — Margherita.»

Vojaške podpore. Finančno ravnateljstvo naznanja: Gubernijska oblast je z odlokom, izdatim 27. decembra 1918 št. 1782, odročila; izplačevanje podpor rodbinam vpoklicancev se bo nadaljevalo v dosedanj izmeri samo do 31. decembra 1918. Od 1. januarja 1919 dalje pa se bodo izplačevale podpore — izvzemši posebnega obzira vredne služaje — samo rodbinam onih vpoklicancev, kateri so absolutno ne morejo vrniti v domovino, ker so ali ujetniki ali pa drugače zadržani v inozemstvu.

Prepoved vožnje z vojaškimi vozili. Vojaška oblast sporoča, da je absolutno prepovedano vsakomur stopati na vojaška samovozila in druga vozila, ki so last vojaške oblasti. Imenovana oblast opozarja občinstvo na to prepoved, ker se je zgodil nečlun dogodek, ki je stal človeško življenje in naznanja, da se je izdal vozačem v tem pogledu najstrožji ukaz, da se je udradilo, da v

svrhu prepovedanja ponovitve takih dogodkov spremlja vsako vozilo oboroženo spremstvo.

Iz zdravniške službe. Kakor poroča »Osservatore«, se je z. dr. Fran Mamuč odpovedal izvrševanju zdravniške službe.

Ne dotikajte se razstreljivih stvari! Gubernijska oblast opozarja prebivalstvo, da naj se ne dotika bomb, krogel in drugih razstreljivih snovi, ki jih je bivša avstroogrska armada pustila ob cestah, v jarkih itd. Prebivalstvo naj se sploh ne dotika tako zapuščenih kovinskih predmetov, navidez nenevarnih, ki pa morejo biti zvezani z minirali ali drugimi razstreljivimi napravami. Kdor ugleda take predmete, naj označi kraj z vejami ali kopicami kameja in stvar naznači takoj krajevnih oblastim.

Zamenjava lir in kron. Četrkov uradni »Osservatore« objavlja: »Kr. gubernijska oblast za Julijsko Benečijo, opozarjajoč na strogo izpolnjevanje naredeb, izdatih 6. in 26. novembra 1918, ter določujočih menjalni ključ 40 centesimov za eno krono in prevajajočih kupčevanje z denarjem, naznanja, da od 2. januarja dalje posluje pri gubernijski oblasti »valutni urad«, ki ima nalogo, da ljudstrijalcem, trgovcem in eventualno tudi zasebnikom dobavlja po uradnem menjalnem ključu lire (proti plačilu v kronah) ali krone (proti plačilu v lirah), potrebne za redno vršitev njihovih poslov ali za izpolnitev neodgodljivih obveznosti. V ta namen morajo zainteresirani vložiti, izključno samo po pošti, kr. gubernijski oblasti, oddelku V. (valutnemu uradu) utemeljeno prošnjo z dokazili, ki jo upravičujejo. Na podlagi razlogov in predloženi dokazil, katera se ne vrnejo in se morejo toraj predložiti v prepisu, dovoli potem gubernijska oblast zaproseno zamenjavo ali pa jo odbije, po svojem razsodku, brez navedbe razlogov. Zamenjava se izvrši potem pri bančnem zavodu, ki ga označi gubernijska oblast v določnem pooblastilu. To pooblastilo se odposlje prošnjo po pošti osem dni po odposlatvi prošnje. Bančni zavodi, ki dobe nalog za zamenjavo, imajo pravico do povzile največ 1% zamenjanega zneska.

Podpore bivšim internancem. Gubernijska oblast razglašja, da bodo uhožni italijanski državljani, bivši avstrijski internanci, ki se vračajo v Julijsko Benečijo, dobivali dva meseca, od dneva vrnitve računarno, dnevno podporo 4 K, oziroma če so popolnoma nesposobni za delo, 6 K na dan. Prošnje je za Trst in okolico, treba vložiti v uradu za begunsko preskrbo v ul. Sanità št. 10, na deželi pa pri pristojnih civilnih komisarijih. Priložiti se mora dokazilo o internaciji.

Moratorijske določbe. Uradni »Osservatore« (4. jan. št. 3) objavlja moratorijske določbe, ki jih je izdala italijansko vrhovno armadno poveljništvo 27. decembra 1918.

Zadružno-gospodarske vesti. Naše hranilnice in posojilnice na deželi, posebno one, ki so včlanjene v bančni in ljubljanski zvez in ki imajo tam naložen denar, opozarjamo na vest, ki je bila pred kratkim objavljena tudi v našem listu, da so namreč ljubljanske banke in drugi denarni zavodi znižali obrestno za vloge in naložbe na tri od sto. Isto so storili v več ali manjši meri tudi tržaški denarni zavodi. Hranilnice in posojilnice, ki imajo veliko preobilico denarja bodisi vsled prirastka novih vlog, bodisi vsled v veliki meri vrnjenih posojil, kar bo nabitže tako na deželi kot v mestu, morajo storiti isto, da se izognje izgubi, ki jo bodo imele vsled znižanja obresti za njihove naložbe. — **Zadružna Zveza v Trstu** je pričela poslovati in ima sedaj svoj urad v Trstu, ulica Carintia št. 19. I. nadstr. Novoizvoljeni odbor se je konstituiral tako-le: Predsednik Uličakar Jos., ravnatelj Tržaške pos. in hran., podpredsednik dr. Agneletto Jos., odvetnik v Trstu, tajnik Ferjančič Jos., ravnatelj Ljudske hr. in pos. v Trstu; odborniki: Detela Stanko, ravnatelj Trgovsko-obrtnje zadruge v Trstu, Jereb Fran, nadučitelj in vodja Hran. in pos. v Dolini, Maiesek Janko, tajnik Tržaške pos. in hr., Vran A., načelnik Hran. in pos. v Tomaju.

Bivši vojni ujetniki, ki so se nahajali v ruskem interništvu v Cerepovcu, gubernijski novgorodski, ali Tomsku (v Sibiriji) in bi vedeli kaj o Josipu Pahorju, se naprošajo, da bi sporočili, kar vedo, rodbini Pahorjevi v Trstu, ul. Lazzaretto vecchio št. 30/II.

Danes se ponovi tretji igrokaz »Gostarica naše ljube Gospe« ob 5½ pop. v prostorih Marijinega Doma ul. Risorta št. 3. K obilni udeležbi vabi odbor.

Darovi.

— Za paviljon na Silvestrovem večeru Tržaškega Sokola so darovali: Petrič Radoslav 4 butiljke šampanca, Perfolia Marija 5 steklenic šampanca, Pirlevec 5 stekel likerjev, Perhanc Jakob 4 steklenice likerjev. Pevce so darovali sledeči: Cvek, Peric, Zivc J., Rapotec Jelka, Zadnik Karolina, Kovačič Dragica, Pegan, Ščuka, Sakšida-Prinčič, Prelec, Cotič, Mihelič Ivka, Martelanc, dr. Boštjančič, Dimnik, Jeraj, prof. Marušek, Detela in Kojčančič Josip sladkor.

— Berkovljansko učiteljsko društvo daruje v spomin biagop. g. Sedevidčeve 32 K za šolsko knjižnico.

— 10 K namesto cvetja na grob pok. Emilije Skok daruje za moško podružnico CMD v Trstu družina Zenke. Denar hrani uprava.

— Namesto cvetja na grob ge. Zorke Vešnikove, darujeta Pepca in Kati Plais 20 K za rojanskega Sokola. Denar hrani uprava.

Poslano*)

Z ozirom na to, da so se nam naša uradna pisma, namenjena gospodu Viktorju Poljšaku v Červinjan, iznova vrnila kot nedostavljena in ker le-ta že štiri tedne ne da glasu o sebi, ga naprošamo, da se nemudoma zgleda pri podpisnemu vodstvu ali pa je obvesti o svojem sedanjem bivališču.

Vodstvo

sklada za vdove in sirote

(pogodbena družba »Feniksa«)
zavarovanjski oddelek

Trst, ul. Lazzaretto vecchio 3.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo, če toliko, kolikor mu veljavni zakon.

Stana Pertotova
inž. Gvidon Gulic
poročena.

Trst-Ljadjana, 30. grudnia 1918.

ZIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU

Ul.ica Ponterosso vogal ul. Maria Teresa. - Lastna palača.
Delniška glavica K 120.000.000. - Rez. zaliha K 41.500.000
Izvršuje kaotno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-1 pop.

Češko Budjevička Restavracija (Bosčkova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte). Slovenska postrežba in slov. jedilni listi.

MALI OGLASI

Dva plišasta plašča in dva ženske klobuki se prodajo. Naslov pri ins. odd. 3197

Tapetnik sprejema vsako delo, tudi na dom. Parizera vecchia 14, I. 3201

Krojačnica je zopet odprla Avgust Stular v ul. S. Franciska 34, III. Priporoča se slav. ob. listu za nova dela in popravila. 3193

Sienogrofiljo slovensko in nemško, poučujem. - Rojan, ul. Alle Quercie 24, hiša Rolfe Fabian. 3194 b

Sivilja, zmožna vseh del, se priporoča. Rojan ul. Alle Quercie 24, hiša Rolfe-A. Fabian. 3194

Udovec z otroki, posestnik kmeti-gostilničar na deželi želi prebiti lezitive znanja s področjem delatnosti ali vdovo brez otrok, starih 35-40 let. Resno ponudbe podrečati in ins. odd. Edinosti. 3193

Mesarski pomočnik želi službo, tudi v skladišču. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3199

Rokovne kupim: Jurčen, Kersnika, Mankovca, Ostojevskega, Manuškina, Jelača, celotna ali posamezna, vsajano ali broširano. Pomnilnik, vsaka vrsta, vsako leto in vsako od 5. 1. 1920. Aranci V. I. 31. 3200

Izgubljeni se je 30. novembra od Sv. Jakoba do posejane ul. Sv. Andreja izgubil legatimski s silko na ime Marija Velušček. Kdo bi najditi naj jo odda proti nagradi pri blagajni omenjene poštnice. 3192

Čevljarški delavci se sprejemajo. Ul. Accademio 37. 3195

Klavir v popolnem redu se prodaja za nizko ceno. Bolifera 35, II. Corso. 3196

Učitelj v pokoji bi poučeval otroke v mestu ali v Sv. Iva" an. Naslov pove ins. odd. Edinosti 3174

Stedilniki, novi, veliki in majhni, se prodajo v trgovini pohištva ul. Giosue Carducci št. 13 (Torrente) Visnovitz. 3175

Odda se soba, lepa, razgled na morje, uporaba dvigala. Ul. Tor. S. Pietre 51, II. vr. 23. 3176

Prodajam 2 novi postelji in mizo. Ul. Ferriera 23, mizar. 3177

Kupujem vroča vsake vrste. Jakob Margon, Solitaria 21. 3172

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu Via delle Poste št. 10. 40

Učiteljica, diplomirana, ni francoski odrasle in zacetnike za 12 K mesečno. Accademia 33, IV. kova. 2695

«Kreosotina» (mlečni kreosolov sirup) najboljši pripomoček proti kroničnemu kataru in boleznim dihalnih organov. Izdajatelj lekarna Codermaz, Trst, ul. Riborgo 17. D. T.

Zdravjenje travi s Rod Lefec teura (tuhup konstitutivnega Salaperigina valgo ekstrakta). Najbolji in najučinkovitejši pripomoček za čiščenje krvi. Lekarna Codermaz, ul. Riborgo 17. 1801

Mandolistična skupina «V. Parma» vabi članove in prijatelje društva na sestanek, ki se bo vršil danes, 5. jan. ob 2 pop. v gostilni Jadran pri Sv. Jakobu. 3086

Dr. Mraček zobozdravnik, Trst, Corso 24, I. a. Od 9-12 dop. in od 3-6 pop. Bolečestva zdravljanje zob, plombiranje in umetni zobje.

Zlato, srebro in dragulje kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna A. POVH v Trstu Trg Stare mitre (Beneta vecchia 3)

Hermannilid Tracca Trst, ul. Parizera vecchia 8 ima veliko zalogo mrtviških predmetov. - Veneč iz poročane in bisero, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetlic s trakovi in napisi. Silke na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. itd. Najnižje konkurenčne cene.

Fotografski atelje DAGUERRE Trst, Corso Stov. 39, Trst. Razglednice v platinu. Spodnja itala: Slike v barvah, fotostizni, kabinet, vizit, povečanja, reprodukcije vsake vrste. Elekta razsvetljava.

Zlatarna in urarna M. ZITNIK, Corso 47. Sprejema popravila ur vsakega sistema. Cene zmerne. Kupujem in menjam zlato in srebro po najvišjih cenah.

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški vzorec. Seidel & Neumann in 'Singer' Gast & Gasser. Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravilanje. Tvedtska ustanovljena 1. 1878.

FRANCESCO BEDNAR Trst, upca Campanile 10.

Emilija Ceregato Trst, Campo S. Giacomo 2. Priporoča cenjen občinstvu svojo trgovino pisarniških in solskih potrebbščin. Prodaja razglednic in igrač vseh vrst. Prodajajo se tudi molitveniki v slovenskem jeziku.

Zlatarnica G. PINO v Trstu se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. Zercovitz & Figlio) Velika izbira srebrnih in zlatih, ur nahanov, verižic itd.

Umetni zobje z in brez čeljusti, zlato - krone in obročki -
VILJEM TUSCHER, konc. zobotehnik
Trst, ulica Caserma šte. 13, II.
- Ordinira od 9 predpoldne do 6 zvečer. -

Ribiška zadruga, reg. zadr. z om. por. Sv. Križ-Trst
vabi vse svoje člane na
redni občni zbor
ki se bo vršil
v gostilni Košuta v Sv. Križu 12. januarja t. l. po maši
s sledečim dnevnim redom:
1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev vodstva. 5. Stučajnosti.
NAČELNIŠTVO.

Umetno - Fotografski atelje
Trst, ulica del Rivo šte. 42 (prilije) Trst
Izvršuje vsako fotografsko delo kakor tudi razglednice, posnetke, notranost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrstno spomenike. Posebnost: Povečanje vsake fotografije. Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, event. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Odvetnik dr. Josip Agneletto
je odprl svojo
odvetniško pisarno
v Trstu, ulica Campanile št. 11
(Piazza Ponterosso).

Izhorno belo istrsko vino
se dobi v vsaki množini po dnevnih cenah pri
Rudolfa Malalanu na Opčinah št. 386.

Josip Struckel
Trst, vogal Maria Teresa-S. Caterina.
Novi dohodi, velika izbira volnenega blaga za moške in ženske. - Blago za suknje, žamet, barhent, svile in velika izbira
KOŽUHOVIN
ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
reg. zadr. z neom. jamstvom
ul. S. Frančiška Asiškega št. 20 II. nad.
sprejema hranilne vloge
od 1 K dalje ter jih obrestuje po **4%**
Trgovcem otvarja tekoče čekoyne račune. - Posoja hranilne pušice na dom. - Rentni davek plačuje iz svojega.
Daje posojila po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.
Uradne ure vsaki dan izvemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

Priporočilive tvrdke.
ROKAVICE IN MODNE POTREBŠČINE.
It. Venier & Comp, Corso 14. Modne potrebščine in izdelovanje rokavic. Čiščenje in popravilanje rokavic. - Cene zmerne. Postrežba točna.
TRGOVINA JESTVIN.
Ivan Bidovec, Trst, ul. Campanile 13 (Trz Ponterosso). Ima v zalogi: čaj, paradizno konzervo, ženi, kisle kumarce, kocke za juho, Konjak, vermouth, marsala, malinovec in več vrst mineralnih vod ter blago aprovizacijske komisije. 414

MEHANIČNA DELAVNICA.
Odkovana livarska Osvaldella, Via Meda 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Proračuni.
KNJIGOVEZNICA.
Pietro Pippan, Trst, ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Zopni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201
MAJOLIČNE PEČI IN STEDILNIKI.
M. Zoppar, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne. 202
HOTEL CONTINENTAL
Trst, ul. San Nicolò št. 25 blizu Corsa). Prenočišče za vojake. Dvigalo. Cene zmerne. Postrežba točna. (190
PAPIR.
Velika zaloga papirja za ovitke, papirnatih vrečic lastne tovarne. Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmerne. Gastone Dollinar, Trst, Via dei Geisti 16. 256

DAMSKA KROJACNICA.
A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroko, bluze za gledališče itd. Cene zmerne. Postrežba točna. 337

Zobozdravnik DR. J. ČERMAK
v Trstu, ul. Gioachino Rossini 12 vogal ul. delle Poste
Izdiranje zobov brez bolečin. Plombiranje
Umetni zobje. Umetni zobje.

KREDITNI ZAVOD
za trgovino in obrt
Piazza Nuova 2 - TRST - Piazza Nuova 2
Obravlja vse v bančno stroko spadajoče posle. - Daje v našem varnostne jeklene celice (Sales) v svojem oklopnem zakladu pod najboljšimi pogoji.
Uradne ure za blagajno od 9 do 13.
Za varnostne celice od 9-13 in od 15-17.

JADRANSKA BANKA
- TRST -
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9.
Podružnice: Dunaj, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar.
Ekspozitura: Kranj.
Obravlja vse v bančno stroko spadajoče posle.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
in v lirah in kronah
po najkulantnejših pogojih.
- Uradne ure blagajne od 9 do 13. -

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
- Centrala v Ljubljani. -
Podružnice: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split.
Delniška glavica: K 15.000.000. -
Rezervni zaklad: K 3.600.000. -
Obravlja vse v bančno stroko spadajoče posle. - Sprejema vloge: na knjižice, ter jih obrestuje po 3 1/2%, na tekoče račune v kronah in lirah, po najkulantnejših pogojih. - Izvršuje borzne narožbe.
Tel št. 5 18. - Blagajna je odprta od 9-13.